



Кафедра прав людини, міжнародного та європейського права

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ПРАВО МІЖНАРОДНОЇ БЕЗПЕКИ

Рівень вищої освіти	перший (бакалаврський)
Галузь знань	29 Міжнародні відносини
Спеціальність	293 Міжнародне право
Освітня програма	Міжнародне право
Статус дисципліни	вибіркова
Мова навчання	українська

Київ, 2020

Робоча програма навчальної дисципліни «Право міжнародної безпеки» здобувачів вищої освіти галузі знань 29 Міжнародні відносини спеціальності 293 Міжнародне право освітньої програми Міжнародне право.

Розробник: кандидат юридичних наук, старший викладач кафедри прав людини, міжнародного та європейського права Добрянська Ольга Дем'янівна (omotkova@ukr.net)

Робочу програму розглянуто та затверджено на засіданні кафедри прав людини, міжнародного та європейського права Академії адвокатури України.
Протокол від «28» серпня 2020 року №1 .

Завідувач кафедри _____ Гончаренко С. В.

Схвалено Науково-методичною радою Академії адвокатури України

Голова НМР професор Гончаренко С.В.

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Розподіл годин за навчальним планом	
	Денна форма навчання	Заочна форма навчання
Кількість кредитів ЄКТС: 4	Рік підготовки: 4-й	
Загальна кількість годин: денна форма - 120 годин; заочна форма - 90 годин.	Семестр: 7-ий	6-ий та 7-ий
для денної форми навчання:	Лекції:	
аудиторних – 40 годин	20 годин	6 годин
самостійної роботи студента — 80 годин	Семінарські:	
Вид підсумкового контролю: екзамен	20 годин	4 години
Форма підсумкового контролю: тестування	Самостійна робота:	
для заочної форми навчання:	80 годин	80 годин
Аудиторних* – 10		
самостійної роботи студента — 80		
Вид підсумкового контролю: екзамен		
Форма підсумкового контролю: тестування		

* В умовах карантину аудиторні заняття та усна форма контролю здійснюються із застосуванням технології відеоконференцз'язку на платформі *Google Workspace for Education* із забезпеченням надійної автентифікації студентів.

2. МЕТА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Метою вивчення навчальної дисципліни «Право міжнародної безпеки» є формування системи теоретичних знань, умінь та практичних навичок у сфері права міжнародної безпеки.

Відповідно до освітньої програми, вивчення дисципліни сприяє формуванню у здобувачів вищої освіти таких компетентностей:

Загальні компетентності	ЗК-2 Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями, застосовувати знання у практичних ситуаціях, знання та розуміння професійної діяльності. ЗК-4 Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації, в тому числі «великих даних» (big data), з різних джерел із дотриманням етичних та правових норм у поєднанні з навичками використання новітніх інформаційних і комунікаційних технологій. ЗК-7 Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина. ЗК-9 Цінування та повага різноманітності і мультикультурності, здатність усвідомлювати рівні можливості та гендерні проблеми. ЗК-10 Здатність діяти у навчальних і професійних ситуаціях відповідно до принципів академічної доброчесності та професійної етики, а також оцінювати поведінку інших із цих позицій.
Фахові компетентності	ФК-1 Здатність розуміти природу, динаміку, принципи організації міжнародних відносин, форми та способи їх реалізації, типи та види міжнародних акторів, їх роль в сучасних міжнародних відносинах та міжнародній політиці. ФК-4 Здатність захищати національні інтереси власної держави за допомогою міжнародно-правових інструментів. ФК-5 Вміння характеризувати природу та джерела зовнішньої політики держави, еволюцію підходів до формування та здійснення зовнішньої політики, принципи організації системи зовнішньої політики та функціонування інститутів зовнішньої політики, а також здійснювати інформаційно-аналітичну діяльність в міжнародних відносинах. ФК-7 Уміння працювати з міжнародними документами: договорами, актами міжнародних організацій тощо, — здійснювати юридичний аналіз та юридичну кваліфікацію явищ міжнародного життя на основі міжнародно-правових норм, аналізувати їхній характер і юридичний статус. ФК-14 Знання та розуміння національних інтересів України на міжнародній арені, здатність адаптувати та використовувати міжнародно-правові норми та принципи в національній правовій системі. ФК-17 Уміння самостійно здійснювати наукові дослідження актуальних проблем міжнародного права, визначати наукові проблеми, нерозроблені або недостатньо розроблені у відповідних науках та міждисциплінарних дослідженнях, готувати наукові тексти про проміжні та кінцеві результати досліджень, готувати та здійснювати публічну апробацію результатів досліджень.

3. ПЕРЕДУМОВИ ДЛЯ ВИВЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Передумовами вивчення навчальної дисципліни «Право міжнародної безпеки» є опанування таких навчальних дисциплін освітньої програми: «Теорія держави і права», «Міжнародне публічне право».

4. ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Відповідно до освітньої програми «Міжнародне право», вивчення навчальної дисципліни повинно забезпечити досягнення здобувачами вищої освіти таких програмних результатів навчання (ПРН):

Програмні результати навчання	Шифр ПРН
Мислити абстрактно й аналітично, синтезувати загальні знання насамперед із предметної області для досягнення цілей професійної діяльності, швидко розуміти професійні завдання, оцінювати їхню складність.	ПРН-1
Проводити збір і інтегрований аналіз матеріалів з різних джерел, зокрема, з історичних та філософських наукових джерел, аналізувати їх та узагальнювати у відповідності до наукових критеріїв, використовувати базові методи історії та філософії при виконанні професійних задач, формулювати юридичні питання в абстрактно-теоретичному рівні	ПРН-3
Визначати міжнародно-правову ситуацію, використовувати різні джерела безпосередньої й опосередкованої інформації для з'ясування потрібних обставин і фактів, надання міжнародно-правової оцінки подіям міжнародних відносин, застосовувати одержані знання й уміння з міжнародних відносин, міжнародного та національного права при вирішенні практичних завдань.	ПРН-4
Швидко знаходити потрібну інформацію, обробляти й аналізувати її, оцінювати за достовірністю та релевантністю, аналізувати зібрану й оброблену інформацію про стан міжнародних відносин, зовнішньої політики України та інших держав, складати аналітичні довідки, звіти й інші форми представлення результатів аналізу з правильним оформленням посилань на норми міжнародного та національного (українського та закордонного) права.	ПРН-5
Визначати політичні, дипломатичні, іміджеві, суспільні, економічні й інші ризики, пов'язані з заходами міжнародно-правового характеру, взаємодіяти з фахівцями відповідних галузей при підборі засобів мінімізації таких ризиків.	ПРН-6

Очікувані результати навчання, які повинні бути досягнуті здобувачами освіти після опанування навчальної дисципліни «Право міжнародної безпеки»:

Очікувані результати навчання з дисципліни	Шифр ПРН
Знати основні дефініції, концепції, положення права міжнародної безпеки	ПРН-1
Застосовувати міжнародно-правову термінологію у сфері міжнародної безпеки	ПРН-1
Оцінювати співвідношення національного права та міжнародного права у сфері безпеки	ПРН-1

Вміти працювати з джерелами права міжнародної безпеки	ПРН-3
Знати загальний зміст міжнародно-правових актів у сфері міжнародної безпеки;	ПРН-5
Визначати тенденції розвитку права міжнародної безпеки у сучасному світі;	ПРН-4
Аналізувати та прогнозувати розвиток міжнародних відносин у різних сферах, зокрема: політичній, правовому, економічній, суспільній, інформаційній	ПРН-6
Аналізувати наукові погляди та концепції у сфері міжнародної безпеки	ПРН-4
Самостійно визначати прогалини у правовому регулюванні у сфері міжнародної безпеки	ПРН-4
Визначати перспективу участі України у відносинах у сфері міжнародної безпеки	ПРН-5
Оцінювати ефективність систем безпеки з практики міжнародних відносин	ПРН-6

5. ЗАСОБИ ДІАГНОСТИКИ ТА КРИТЕРІЇ ЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання

Засобами оцінювання та методами демонстрування результатів навчання з навчальної дисципліни є: виступи на семінарських заняттях, розв'язання задач, виконання індивідуальних доповідей, екзамен.

Форми контролю та критерії оцінювання результатів навчання

Поточний контроль здійснюється за результатом оцінювання роботи студентів на семінарських заняттях (що включає виконання практичних задач) та виконання самостійної роботи у формі доповіді.

Сума отриманих балів на семінарському занятті розраховується таким чином:

- вільне володіння і користування основними термінами, концепціями, положеннями (2 бали);
- ґрунтований аналіз джерел права та наукової літератури, виконання практичної задачі (2 бали).

Контроль під час семінарського заняття може бути реалізованим: у формі тестування; за результатами роботи над індивідуальним і груповим проектом, участі в обговореннях, виступу з доповіддю.

Критерії поточного оцінювання знань студентів:

Усний виступ/виконання письмового завдання	Критерії оцінювання
4	У повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно, самостійно та аргументовано його викладає під час усних виступів та письмових відповідей, глибоко та всебічно розкриває зміст

	теоретичних питань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову та додаткову літературу, правильно відповідає на усі додаткові запитання викладача.
3	Достатньо повно володіє навчальним матеріалом, обґрунтовано його викладає під час усних виступів та письмових відповідей, в основному розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову літературу, відповідає на усі додаткові запитання викладача, але при цьому не вистачає достатньої глибини та аргументації, допускаються окремі несуттєві неточності та незначні помилки.
2	У цілому володіє навчальним матеріалом, викладає його основний зміст під час усних виступів та письмових відповідей, але без глибокого всебічного аналізу, обґрунтування та аргументації, без використання необхідної літератури, відповідає частково на усі додаткові запитання викладача, допускаючи при цьому окремі суттєві неточності та помилки.
1	Не у повному обсязі володіє навчальним матеріалом, фрагментарно, поверхово (без аргументації та обґрунтування) викладає його під час усних виступів та письмових відповідей, недостатньо розкриває зміст теоретичних питань, практичних завдань та додаткових запитань викладача, допускаючи при цьому суттєві неточності та помилки.

У межах самостійної роботи студенти виконують наукову доповідь для виступу на семінарському занятті. Тема наукової доповіді обирається студентом із запропонованих.

Критерії оцінювання самостійної роботи: доповідь повинна бути самостійним науковим дослідженням певного питання. Зарахування виконання самостійної роботи у вигляді доповіді передбачає системний аналіз наукових поглядів, концепцій, положень права міжнародної безпеки з обраної теми та формулювання власних висновків.

Кількість балів за виконання самостійної роботи у вигляді доповіді – 20 балів.

З метою засвоєння теоретичних знань, пропонуються для розв'язання практичні задачі у межах самостійної роботи. Для вирішення задачі необхідним є застосування норм міжнародного права та чітку відповідь на кожне з питань. Варіанти вирішення практичних задач оголошуються студентами під час семінарського заняття.

Підсумковий контроль проводиться у формі екзамену. Екзамен проводиться у вигляді тестування. Тестові питання передбачають наявність однієї правильної відповіді серед трьох варіантів. Кожна правильна відповідь під час тестування оцінюється у 5 балів.

Підсумкова оцінка розраховується відповідно до кількості балів, отриманих студентом під час проведення поточного контролю протягом семестру, самостійної роботи та з додаванням балів за екзамен.

Поточний контроль	Семінарські заняття	40 балів
	Самостійна робота	20 балів
Підсумковий контроль	Екзамен	40 балів
Всього		100 балів

Критерії підсумкового оцінювання знань студентів:

Шкала ECTS	Оцінка за стобальною шкалою	Значення оцінки
A	90-100 Балів	Відмінно - відмінний рівень знань (умінь) в межах обов'язкового матеріалу з, можливими, незначними недоліками
B	82-89 Балів	Добре - високий рівень знань (умінь) в межах обов'язкового матеріалу без суттєвих (глибоких) помилок
C	74-81 Балів	
	64-73 Балів	Задовільно - посередній рівень знань (умінь) із значною кількістю недоліків, достатній для подальшого навчання або професійної діяльності
E	60-63 Балів	
FX	35-59 Балів	Незадовільно з можливістю повторного складання - незадовільний рівень знань, з можливістю повторного перескладання за умови належного самостійного доопрацювання
F	1-34 балів	Незадовільно з обов'язковим повторним вивченням курсу - досить низький рівень знань (умінь), що вимагає повторного вивчення дисципліни

6. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

Організація та здійснення діяльності при викладанні навчальної дисципліни «Право міжнародної безпеки» здійснюються на основі комплексного підходу з використанням таких методів навчання: лекції, розбір конкретних ситуацій, презентації-виступи, семінари-дискусії, презентація наукових доповідей.

7. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

7.1. Зміст навчальної дисципліни

Тема 1. Загальна характеристика та суть права міжнародної безпеки.

Зміст поняття «право міжнародної безпеки», відмежування його від інших суміжних категорій. Становлення права міжнародної безпеки, як окремої галузі міжнародного права. Принципи права міжнародної безпеки. Джерела права міжнародної безпеки. Види міжнародної безпеки.

Тема 2. Міжнародне співробітництво, як спосіб підтримання безпеки та правопорядку. Міжнародний конфлікт.

Визначення поняття «міжнародне співробітництво» та його суть. Сучасні форми міжнародного співробітництва. Суб'єкти міжнародного співробітництва. Зміст поняття «міжнародний конфлікт». Загальна характеристика причин виникнення міжнародних конфліктів. Типологія міжнародних конфліктів.

Тема 3. Загальні засади міжнародного правопорядку.

Зміст поняття «міжнародний правопорядок», підходи до його розуміння. Мета та завдання міжнародного правопорядку. Структура міжнародного правопорядку. Загальна характеристика засобів забезпечення міжнародного правопорядку. Загальна характеристика моделей міжнародної безпеки.

Тема 4. Міжнародна воєнна безпека.

Зміст поняття «міжнародна воєнна безпека»: загальний огляд теоретичних положень. Система та принципи міжнародної воєнної безпеки. Джерела міжнародного права у сфері воєнної безпеки. Огляд та характеристика негативних чинників, що впливають на міжнародну воєнну безпеку. Типологія військових конфліктів. Гібридна війна. Сучасні засоби забезпечення міжнародної воєнної безпеки. Міжнародно-правовий режим роззброєння та обмеження озброєнь. Миротворчі місії.

Тема 5. Міжнародна економічна безпека.

Підходи до визначення поняття «міжнародна економічна безпека». Спеціальні принципи міжнародної економічної безпеки. Джерела міжнародного права у сфері економічної безпеки. Характеристика чинників, що впливають на міжнародну економічну безпеку. Міжнародні засоби забезпечення економічної безпеки.

Тема 6. Міжнародна інформаційна безпека.

Визначення поняття «міжнародна інформаційна безпека», характеристика її складових. Принципи та джерела міжнародної інформаційної безпеки. Сучасні негативні чинники, що впливають на міжнародну інформаційну безпеку. Кіберзлочини. Інформаційна війна. Система міжнародних засобів забезпечення інформаційної безпеки.

Тема 7. Міжнародна екологічна безпека.

Зміст поняття «міжнародна екологічна безпека», її зв'язок з іншими видами безпеки. Принципи та джерела міжнародного права у сфері екологічної безпеки. Суб'єктивні та об'єктивні чинники, які мають негативний вплив на міжнародну екологічну безпеку. Екоцид. Організаційні та матеріальні засоби забезпечення міжнародної екологічної безпеки. Діяльність Greenpeace. Червоний список Міжнародного союзу охорони природи.

Тема 8. Міжнародна ядерна та радіаційна безпека.

Відмінності між поняттями «безпека» та «захищеність» у міжнародно-правових актах. Визначення понять «міжнародна ядерна безпека» та «міжнародна радіаційна безпека». Міжнародно-правовий режим ядерної та радіаційної безпеки та його нормативне забезпечення. Спеціальні принципи міжнародного права у сфері ядерної та радіаційної безпеки. Функціональне призначення та діяльність Міжнародного агентства з атомної енергії. Європейське товариство з атомної енергії. Без'ядерний статус, як особливість воєнної політики держави. Без'ядерний статус України.

Тема 9. Міжнародна соціальна безпека.

Підходи до розуміння поняття «міжнародна соціальна безпека». Похідний характер загроз у сфері соціальної безпеки. Загальні та галузеві джерела міжнародного права у сфері соціальної безпеки. Соціальні обов'язки держави у міжнародному праві. Загальна характеристика загроз у сфері міжнародної соціальної безпеки. Сучасні міжнародно-правові засоби забезпечення міжнародної соціальної безпеки. Проблема біженців. Сучасні питання гендерної рівності. Трудова міграція.

Тема 10. Міжнародно-правовий режим протидії тероризму.

Визначення поняття «тероризм» та інших суміжних категорій. Суть та структура міжнародно-правового режиму протидії тероризму. Міжнародний захист прав людини в умовах протидії тероризму. Міжнародно-правове регулювання форм протидії тероризму. Проведення контртерористичних операцій.

Тема 11. Українська держава у системі міжнародної безпеки.

Нормативно-правові засади участі України у міжнародних заходах у сфері безпеки. Інституційні основи національної безпеки України. Загальний огляд системи воєнної безпеки України. Нормативні та інституційні основи інших видів національної безпеки. Вектори розвитку Української держави у сфері безпеки.

7.2. Структура навчальної дисципліни

Назви тем	Кількість годин							
	денна форма				заочна форма			
	Усього	у тому числі			Усього	у тому числі		
		Л.	С.	С.р.		Л.	С.	С.р.
Тема 1. Загальна характеристика та суть права міжнародної безпеки.	13	2	2	9	10	2	2	6
Тема 2. Міжнародне співробітництво, як спосіб підтримання безпеки та правопорядку. Міжнародний конфлікт.	7	1	1	5	8	2	1	5
Тема 3. Загальні засади міжнародного правопорядку.	7	1	1	5	8	2	1	5
Тема 4. Міжнародна воєнна безпека.	12	2	2	8	8			8
Тема 5. Міжнародна економічна безпека.	12	2	2	8	8			8
Тема 6. Міжнародна інформаційна безпека.	12	2	2	8	8			8
Тема 7. Міжнародна екологічна безпека.	11	2	2	7	8			8
Тема 8. Міжнародна ядерна та радіаційна безпека.	11	2	2	7	8			8
Тема 9. Міжнародна соціальна безпека.	11	2	2	7	8			8
Тема 10. Міжнародно-правовий режим протидії тероризму екологічна безпека.	12	2	2	8	8			8
Тема 11. Українська держава у системі міжнародної безпеки.	12	2	2	8	8			8
Усього годин	120	20	20	80	90	6	4	80

7.3. Теми семінарських занять

1. Загально-теоретичні засади права міжнародної безпеки.

1. Визначення поняття «право міжнародної безпеки», його предмет. Характеристика суб'єктів та об'єктів права міжнародної безпеки.
2. Нормативне закріплення та аналіз основних принципів права міжнародної безпеки.
3. Загальний огляд та класифікація джерел права міжнародної безпеки.
4. Види та моделі міжнародної безпеки.
5. Взаємозв'язок видів міжнародної безпеки.

2. Міжнародне співробітництво: визначення поняття та його загальна характеристика.

1. Особливості участі суб'єктів міжнародного права у міжнародному співробітництві.

2. Міжнародний конфлікт: визначення поняття та його суть.
3. Види та форми міжнародних конфліктів.
4. Міжнародний правопорядок: визначення поняття та загальна характеристика структури.
5. Мета міжнародного правопорядку та способи її досягнення.

3. Система міжнародної воєнної безпеки.

1. Підходи до визначення поняття «міжнародна воєнна безпека».
 2. Характеристика предмету, об'єктів та суб'єктів міжнародної воєнної безпеки.
- Зв'язок міжнародної воєнної безпеки з національною безпекою.
3. Невизнані та частково визнані держави, як суб'єкти міжнародної воєнної безпеки.
 4. Джерела міжнародної воєнної безпеки: оглядова характеристика та класифікація.
 5. Акт агресії, як передумова військового конфлікту: міжнародно-правове регулювання.
 6. Війна, як основна форма міжнародного військового конфлікту.
 7. Загальна характеристика гібридної війни, як форми міжнародного конфлікту.
 8. Нормативні та організаційні засоби забезпечення міжнародної воєнної безпеки.
 9. Характеристика форм матеріальних засобів забезпечення міжнародної воєнної безпеки.

4. Система міжнародної економічної безпеки.

1. Визначення та суть поняття «міжнародна економічна безпека».
 2. Характеристика предмету, об'єктів та суб'єктів міжнародної економічної безпеки.
- Взаємозв'язок міжнародної економічної безпеки з іншими видами безпеки.
3. Спеціальні принципи міжнародної економічної безпеки.
 4. Джерела міжнародного права у сфері економічної безпеки, характеристика їх основних положень.
 5. Міжнародно-правове забезпечення економічної рівності суб'єктів міжнародного права.
 6. Характеристика та класифікація негативних чинників, що впливають на міжнародну економічну безпеку.
 7. Організаційні засоби забезпечення міжнародної економічної безпеки.
 8. Сучасні матеріальні засоби забезпечення міжнародної економічної безпеки.

5. Система міжнародної інформаційної безпеки.

1. Історія становлення системи міжнародної інформаційної безпеки.
2. Визначення поняття «міжнародна інформаційна безпека», особливості об'єктів та суб'єктів.
3. Принципи міжнародного права у сфері інформаційної безпеки.
4. Класифікація міжнародно-правових актів, які регулюють інформаційні правовідносини.
5. Характеристика сучасних загроз у сфері міжнародної інформаційної безпеки.
6. Інформаційна зброя, як спосіб нанесення шкоди інформаційній безпеці.
7. Кіберзлочинність: суть та форми.
8. Інформаційна війна, як сучасна загроза міжнародній безпеці.

9. Організаційні та матеріальні засоби забезпечення міжнародної інформаційної безпеки.

6. Система міжнародної екологічної безпеки.

1. Поняття міжнародної екологічної безпеки та її зв'язок з іншими видами безпеки.
2. Особливості складових міжнародної екологічної безпеки.
3. Спеціальні принципи міжнародного права у сфері екологічної безпеки.
4. Характеристика основних положень міжнародно-правових актів у сфері екологічної безпеки.
5. Екологічна безпека (захищеність) людини за міжнародним правом.
6. Загальна характеристика негативних чинників, що впливають на міжнародну екологічну безпеку.
7. Екоцид, як міжнародний злочин.
8. Характеристика сучасних способів забезпечення міжнародної екологічної безпеки, оцінка їх дієвості.
9. Неурядові міжнародні організації у системі екологічної безпеки.

7. Система міжнародної ядерної та радіаційної безпеки.

1. Визначення поняття «міжнародна ядерна безпека» та «міжнародна радіаційна безпека».
2. Особливості ядерної та радіаційної безпеки серед інших видів міжнародної безпеки.
3. Джерела міжнародного права у сфері міжнародної ядерної та радіаційної безпеки.
4. Без'ядерний режим, як основна умова забезпечення міжнародної ядерної безпеки.
5. Міжнародне агентство з атомної енергії: правовий статус та аналіз діяльності.
6. Мирне використання ядерної енергії в Європейському Союзі.

8. Система міжнародної соціальної безпеки.

1. Міжнародні соціальна безпека: визначення поняття та його суть.
2. Особливості суб'єктів та об'єктів міжнародної соціальної безпеки.
3. Класифікація джерел міжнародного права у сфері соціальної безпеки.
4. Міжнародно-правове регулювання соціальних обов'язків держави.
5. Проблема біженців у сучасних міжнародних правовідносинах.
6. Сучасні виміри принципу гендерної рівності.
7. Міжнародна трудова міграція, як загроза у сфері соціальної безпеки.
8. Загальний огляд інших загроз у сфері міжнародної соціальної безпеки.

9. Протидія тероризму у сучасному міжнародному праві.

1. Історія становлення міжнародно-правового режиму протидії тероризму.
2. Тероризм: визначення поняття. Відмежування тероризму від інших злочинів.
3. Загальна характеристика актів міжнародного права у сфері протидії тероризму.
4. Інституційна основа міжнародно-правового режиму протидії тероризму.
5. Захист прав людини в умовах протидії тероризму.
6. Міжнародно-правове регулювання проведення контр терористичних операцій.
7. Загальний огляд рішень Європейського суду з прав людини щодо осіб, які засуджені за вчинення терористичних актів.

10. Українська держава у системі міжнародної безпеки.

1. Загальний огляд зовнішньополітичної діяльності Української держави, її членство у міжнародних організаціях.
2. Без'ядерний статус України: історія та сучасність.
3. Система воєнної безпеки на території України: сучасні виклики та загрози.
4. Актуальність міжнародної інформаційної безпеки для сучасної Української держави.
5. Участь України у міжнародних заходах забезпечення міжнародної соціальної безпеки.
6. Транскордонне переміщення відходів за законодавством України.

7.4. Самостійна робота

7.4.1. Наукові доповіді

У рамках самостійної роботи студенти виконують наукову доповідь для виступу на семінарському занятті. Тема наукової доповіді обирається студентом із запропонованих. Доповідь повинна бути самостійним науковим дослідженням певного питання.

Загальна кількість балів за виконання самостійної роботи – 10 балів.

Орієнтовний перелік тем наукових доповідей (студент може обрати іншу тему – за погодженням з викладачем):

1. Історичні передумови становлення та розвитку права міжнародної безпеки.
2. Сучасні міжнародні конфлікти: загальний огляд та їх характеристика.
3. До питання актуальності та ефективності сучасних способів забезпечення міжнародного правопорядку.
4. Міжнародна воєнна безпека: сучасні загрози та способи їх усунення.
5. Гібридна війна, як загроза міжнародній безпеці.
6. Контртерористичні операції, як засіб забезпечення міжнародної безпеки.
7. Міжнародно-правові критерії правомірності обмеження прав людини в умовах протидії тероризму.
8. Міжнародна криза, як наслідок реалізації загроз у сфері економічної безпеки.
9. Міжнародно-правовий режим роззброєнь та обмеження озброєнь.
10. Діяльність неурядових міжнародних організацій, як спосіб забезпечення екологічної безпеки.
11. Сучасний стан міжнародно-правового регулювання у сфері ядерної безпеки (до питання актуальності).
12. Особливості статусу Ізраїля у сфері міжнародної ядерної безпеки.
13. «Ядерний клуб» та загрози його існування.
14. Силловий захист прав людини: міжнародно-правове регулювання.
15. Стандарти захисту інформації в країнах НАТО та ЄС.
16. Міжнародно-правовий режим захисту прав людини в умовах боротьби з тероризмом.
17. Міжнародно-правовий режим захисту цивільного населення в умовах війни та збройних конфліктів.
18. Право міжнародної безпеки та невизнані держави: теоретичні та практичні питання взаємодії.
19. Інформаційна війна та її вплив на міжнародну безпеку.
20. Міжнародно-правові критерії правомірності гуманітарних силових операцій.

21. Контроль за експортом зброї, як спосіб забезпечення міжнародної безпеки.
22. Національна безпека та міжнародна безпека: взаємозв'язок та критерії відмежування.

7.4.2. Практичні задачі

З метою засвоєння теоретичних знань, студентам пропонуються до виконання практичні задачі. Для вирішення задачі необхідним є застосування норм міжнародного права.

1. Держава А. та держава Б. є членами ООН та мають певні протиріччя економічного характеру. У прикордонній зоні держави А. зафіксовано переміщення військових формувань держави Б. Військовослужбовці держави Б. озброєні вогнепальною зброєю (у тому числі важкого озброєння). Вогнепальна зброя застосовується для ураження представників прикордонних військовослужбовців держави А. та прикордонних споруд. Держави не заявляли про оголошення війни та/або проведення будь-яких збройних операцій.

Питання: 1) як за міжнародним правом кваліфікується вказана ситуація? 2) які заходи у вказаних умовах може вжити ООН (та/або відповідні органи) для забезпечення міжнародної воєнної безпеки?

2. Основною галуззю виробництва держави А. є сільськогосподарські культури. Внаслідок виникнення несприятливої екологічної ситуації у державі А. суттєво знизився рівень родючості ґрунтів, що мало наслідком зниження експорту сільськогосподарських культур на 68% (порівняно з попереднім роком). Так, ВВП країни А. знизився на 19,7%.

Питання: 1) чи може в наведеному випадку Міжнародний валютний фонд надати допомогу державі А.? 2) які умови є необхідними для надання Міжнародним валютним фондом допомоги державі А.? 3) в якій формі така допомога може бути надана (зазначити тип кредитування)? 4) в яких цілях допомога Міжнародного валютного фонду може бути використана державою А.?

3. Щодо держави А. здійснюються систематичні інформаційні атаки (блокування роботи офіційних веб-сайтів органів державної влади, зміна налаштувань у робочих базах стратегічних об'єктів, що унеможливають їх роботу тощо). Під час проведення досудового розслідування правоохоронні органи держави А. встановили, що інформаційні атаки здійснюються певною злочинною групою, члени якої перебувають на території держав Б, В, Г та є їх громадянами.

Питання: 1) у якому порядку будуть здійснюватися слідчі дії у ході розслідування такого злочину? 2) які дії можуть вживати держави А, Б, В та Г щодо нейтралізації злочинної групи?

4. У держави А. відсутні технічні можливості та необхідні потужності для видалення екологічно обґрунтованим способом відпрацьованих батарей свинцевих акумуляторів. Держава А. має намір здійснити експорт таких відходів до держави В. з метою утилізації та захоронення. Маршрут перевезення такого вантажу передбачає транзит територією держави Б. Держави А, Б, і В. є сторонами Базельської конвенції, між державою А. і В. укладено міжнародну угоду щодо транскордонних перевезень небезпечних відходів.

Питання: 1) які умови передбачені міжнародним правом для експорту та імпорту відходів? 2) чи може здійснюватися транзит відходів територією третьої країни? 3)

сформулюйте юридичну консультацію для представників держави А. щодо описаної ситуації.

5. Держава А. з 1969 року є стороною Договору про нерозповсюдження ядерної зброї у статусі держави, яка не має ядерної зброї, погоджується не «отримувати», «виробляти» чи «розробляти» ядерну зброю чи «шукати чи отримувати будь-яку допомогу у виробництві ядерної зброї». Держава А. уклала відповідну угоду з Міжнародним агентством з атомної енергії. Держава А. здійснювала мирне використання ядерних матеріалів та здійснювала певні наукові розробки. У 2019 році держава А. заявила про використання ядерних матеріалів з метою виготовлення ядерної зброї для її зберігання на власній території.

Питання: 1) які зобов'язання держав передбачають положення Договору про нерозповсюдження ядерної зброї? 2) чи дотрималась держава А. своїх зобов'язань за Договором про нерозповсюдження ядерної зброї? 3) які міжнародні органи уповноважені вживати дії щодо врегулювання вказаної ситуації? 4) які заходи можуть вживатись на міжнародно-правовому рівні щодо держави А.?

6. Особа Л. є громадянином держави А. та сповідує релігію Р., яка не визнається державою А. Правоохоронні органи держави А. здійснюють розшук особи Л. з метою її ув'язнення. За сповідання релігії Р. у державі А. передбачена смертна кара. Усвідомлюючи небезпеку, особа Л. нелегальним способом прибуває до держави Б., яка межує з державою А. Особа Л. перебуває на території держави Б. протягом 68 днів, до органів влади не звертається. Побояючись примусового повернення на територію держави А., особа Л. нелегальним способом переїжджає з держави Б. до держави В. Прибувши на територію держави В. особа Л. на наступний день звертається до міграційного органу з метою надання їй захисту. До письмового звернення особа Л. додає свій національний паспорт.

Питання: 1) визначте правовий статус особи Л. за міжнародним правом; 2) які заходи може вжити держава В. для надання захисту особі Л.? 3) які умови надання особі статусу біженця за міжнародним правом? 4) який порядок підтвердження обґрунтованості побоювань особи Л.? 5) чи може бути застосована екстрадиція до особи Л.? Яка позиція Європейського суду з прав людини щодо такої ситуації?

9. ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ДЛЯ ПІДГОТОВКИ ДО ЕКЗАМЕНУ

1. Зміст поняття «право міжнародної безпеки».
2. Становлення права міжнародної безпеки, як окремої галузі міжнародного права.
3. Загальні принципи права міжнародної безпеки.
4. Характеристика джерел права міжнародної безпеки та їх класифікація.
5. Види міжнародної безпеки.
6. Визначення поняття «міжнародне співробітництво» та його суть.
7. Сучасні форми міжнародного співробітництва.
8. Суб'єкти міжнародного співробітництва.
9. Визначення та зміст поняття «міжнародний конфлікт».
10. Загальна характеристика причин виникнення сучасних міжнародних конфліктів.
11. Типологія міжнародних конфліктів.
12. Зміст поняття «міжнародний правопорядок», підходи до його розуміння.
13. Мета та завдання міжнародного правопорядку.
14. Структура міжнародного правопорядку.

15. Засоби забезпечення міжнародного правопорядку та їх типологія.
16. Моделі міжнародної безпеки.
17. Зміст поняття «міжнародна воєнна безпека».
18. Система міжнародної воєнної безпеки.
19. Принципи міжнародної воєнної безпеки.
20. Джерела міжнародного права у сфері воєнної безпеки.
21. Негативні чинники, що впливають на міжнародну воєнну безпеку.
22. Типологія військових конфліктів.
23. Гібридна війна.
24. Сучасні засоби забезпечення міжнародної воєнної безпеки.
25. Міжнародно-правовий режим роззброєння та обмеження озброєнь.
26. Міжнародно-правове регулювання проведення миротворчих місій.
27. Підходи до визначення поняття «міжнародна економічна безпека».
28. Спеціальні принципи міжнародної економічної безпеки.
29. Джерела міжнародного права у сфері економічної безпеки.
30. Характеристика чинників, що впливають на міжнародну економічну безпеку.
31. Міжнародні засоби забезпечення економічної безпеки.
32. Визначення поняття «міжнародна інформаційна безпека».
33. Принципи міжнародної інформаційної безпеки
34. Джерела міжнародної інформаційної безпеки.
35. Сучасні негативні чинники, що впливають на міжнародну інформаційну безпеку.
36. Кіберзлочинність.
37. Інформаційна війна.
38. Система міжнародних засобів забезпечення інформаційної безпеки.
39. Зміст поняття «міжнародна екологічна безпека».
40. Принципи міжнародної екологічної безпеки.
41. Джерела міжнародного права у сфері екологічної безпеки.
42. Суб'єктивні та об'єктивні чинники, які мають негативний вплив на міжнародну екологічну безпеку.
43. Екоцид.
44. Засоби забезпечення міжнародної екологічної безпеки.
45. Неурядові міжнародні організації у системі екологічної безпеки.
46. Екологічна безпека (захищеність) людини за міжнародним правом.
47. Визначення понять «міжнародна ядерна безпека» та «міжнародна радіаційна безпека».
48. Міжнародно-правовий режим ядерної та радіаційної безпеки.
49. Джерела міжнародного права у сфері ядерної та радіаційної безпеки.
50. Принципи ядерної та радіаційної безпеки.
51. Міжнародне агентство з атомної енергії.
52. Європейське товариство з атомної енергії.
53. Без'ядерний статус, як особливість воєнної політики держави.
54. Підходи до визначення поняття «міжнародна соціальна безпека».
55. Джерела міжнародного права у сфері соціальної безпеки.
56. Соціальні обов'язки держави у міжнародному праві.
57. Загрози у сфері міжнародної соціальної безпеки.
58. Сучасні міжнародно-правові засоби забезпечення міжнародної соціальної безпеки.

59. Європейський суд з прав людини у сфері забезпечення міжнародної соціальної безпеки.
60. Міжнародно-правове регулювання статусу біженців.
61. Гендерна рівність у сучасному міжнародному праві.
62. Міжнародно-правове регулювання трудової міграції.
63. Визначення поняття «тероризм» та інших суміжних категорій.
64. Структура міжнародно-правового режиму протидії тероризму.
65. Міжнародний захист прав людини в умовах протидії тероризму.
66. Міжнародно-правове регулювання форм протидії тероризму.
67. Міжнародно-правове регулювання проведення контртерористичних операцій.
68. Зовнішньополітична діяльність України у сфері міжнародної безпеки.
69. Без'ядерний статус України.
70. Система воєнної безпеки на території України.
71. Екологічна безпека за законодавством України.
72. Інформаційна безпека на території України.
73. Участь України у міжнародних заходах забезпечення міжнародної соціальної безпеки.
74. Транскордонне переміщення відходів за законодавством України.

10. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Базові нормативно-правові акти:

1. Статут Організації Об'єднаних Націй [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_010.
2. Декларація ООН про принципи міжнародного права 1970 року [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_569.
3. Заключний акт НБСЄ Хельсінкі 1975 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/994_055.
4. Загальна декларація прав людини [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_015.
5. Статут Ради Європи. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/994_001.
6. Статут Співдружності Незалежних Держав [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/997_033.
7. Резолюція Генеральної асамблеї ООН 3201 (S-VI) від 01 травня 1974 року «Декларація про встановлення нового міжнародного економічного порядку» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_339#Text.
8. Лімська декларація керівних принципів контролю від 01 січня 1977 року [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/604_001#Text.
9. Декларація Конференції Організації Об'єднаних Націй з проблем оточуючого людину середовища від 16 червня 1972 року [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_454#Text.
10. Декларація Ріо-де-Жанейро щодо навколишнього середовища та розвитку від 14 червня 1992 року [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_455#Text.
11. Базельська конвенція про контроль за транскордонним перевезенням небезпечних відходів і їх видаленням від 22 березня 1989 року [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_022#Text.

12. Договір про нерозповсюдження ядерної зброї від 01 липня 1968 року [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_098#Text.

13. Конвенція про допомогу у випадку ядерної аварії або радіаційної аварійної ситуації від 26 вересня 1986 року [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_027#Text.

14. Конвенція про ядерну безпеку від 17 червня 1994 року [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_023#Text.

15. Об'єднана конвенція про безпеку поводження з радіоактивними відходами від 05 вересня 1997 року [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_335#Text.

16. Декларація про заходи з ліквідації міжнародного тероризму від 09 грудня 1994 року [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_502#Text.

Базова література:

1. Бодрук О. Структури воєнної безпеки: національний та міжнародний аспекти. – К.: НІПМБ, 2001. – 299 с.
2. Україна в системі міжнародної безпеки / Національний інститут проблем міжнародної безпеки. К.: ПЦ «Фоліант», 2009. – 572 с.
3. Сушко О., Горбач В., Козій І., Матюханов А. Зовнішня та безпекова політика: шанси та межі багатовекторності. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://blanki-ua.com.ua/zayava/255/index.html?page=14>.
4. Стаканов Р.Д. Регіональна політика регулювання міжнародної трудової міграції: / Р.Д. Стаканов. – Ужгород, 2017. – 550с.
5. Ліпкан В.А. Національна і міжнародна безпека в визначеннях та поняттях. – К.: Текст, 2006. – 256 с.
6. Глобальна та національна безпека: підручник// за заг. ред Г.П. Ситника. – К.: НАДУ, 2016 – 784 с.
7. Економічна безпека: навч. посіб.// О.Є. Користін, О.І. Барановський, Л.В. Герасименко та ін. – К.: Алерта; КНТ; ЦУЛ, 2010. – 368 с.
8. Міжнародна інформаційна безпека: теорія і практика//Макаренко Є.А., Рижков М.М., Ожеван М.А., Кучмій О.П., Фролова О.М./Підручник. – Київ: Центр вільної преси, 2016. – 418 с.
9. Ядерна безпека: міжнародний та національний вимір: монографія // за заг. ред. В.І. Розвадовського / К.: КНТ, 2017. – 223 с.
10. Хилько М. І. Екологічна безпека України: Навчальний посібник. Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.philosophy.univ.kiev.ua > Vykladachi > Hylko

11. Допоміжна література

1. Гашимов Е. Право міжнародної безпеки: [міжнародне право]. / Віче. – 2008. - №15. – С.45-46.
2. Буяджа С. Позитивний досвід правового регулювання боротьби з кіберзлочинністю в країнах ЄС / С. Буяджа // Європейський політичний і правовий дискурс. – 2017. – Vol. 4. – Iss. 4 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/evrpol_2017_4_4_7.
3. Міжнародний досвід боротьби із сепаратизмом: висновки для України: аналіт. доп. / О.О. Резнікова, А.О. Місюра, С.В. Дрьомов, К.Є. Войтовський. – К.: НІСД, 2016. – 52 с.

[Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://niss.gov.ua/doslidzhennya/nacionalna-bezpeka/mizhnarodniy-dosvid-borotbi-z-separatizmom-visnovki-dlya-ukraini>.

4. Ржевська В.С. ООН — етап у розвитку концепції колективної безпеки / В.С. Ржевська // Актуальні проблеми міжнародних відносин. - 2011. - Вип. 96(1). - С. 159-162. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/apmv_2011_96\(1\)_28](http://nbuv.gov.ua/UJRN/apmv_2011_96(1)_28).

5. Світова гібридна війна: український фронт: монографія / за заг. ред. В.П. Горбуліна. – К.: НІСД, 2017. – 496 с

6. Ткачук П.П., Гула Р.В., Сивак І.О. Інформаційна війна і національна безпека. – Львів: НА СБУ, 2015. – 265 с.

7. Зовнішня та безпекова політика США: аналітичні дослідження: монографія/Макаренко Є.А., Рижков М.М., Погорська І.І., Піпченко Н.О. – К: Центр вільної преси, 2016. – 456 с.

8. Ожеван М.А. Глобальна війна гранд-наративів у сучасну добу // Стратегічні комунікації в міжнародних відносинах. Монографія. – К. : Вадекс, 2019. – 442 с.

9. Мікічурова О. В. Основні напрямки підвищення ефективності міжнародно-правового регулювання боротьби з фінансуванням тероризму / О. В. Мікічурова // Науковий вісник Інституту міжнародних відносин НАУ. – 2014. – №4. – Т.2. – С. 113 – 118.

10. Месхія О. Н. Генеза розвитку міжнародних організацій як інституціоналізованого механізму міжнародного співробітництва / О. Н. Месхія // Наукові записки Інституту законодавства Верховної Ради України. – 2014. – № 6. – С. 62 – 69.

11. Кучерук М. М. Превентивні заходи – умова успішності антитерористичної діяльності / М. М. Кучерук // Науковий вісник Національної академії СБУ. – К. : Національна академія СБУ, 2015. – №58 – С.174-183.

12. Інформаційні ресурси

1. Офіційний сайт ООН: <https://www.un.org>.
2. Офіційний сайт НАТО: <https://www.nato.int>.
3. Офіційний сайт ЄС: <https://eeas.europa.eu>.
4. Офіційний сайт ОБСЄ: <https://www.osce.org>.
5. Офіційний сайт МАГАТЕ: <https://www.iaea.org>.
6. Офіційний сайт Міжнародного валютного фонду: <https://www.imf.org>.
7. Червоний список МСОП: <https://www.iucnredlist.org>.
8. База рішень ЄСПЛ: <https://hudoc.echr.coe.int>.